

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglašne primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Kmetje in volilna pravica.

Gotova stvar je, da dobimo v Avstriji kmalu novo volilno pravico. Vsaka dežela, vsak narod, da, vsaka stranka je sedaj na delu, da bi ji bila nova volilna pravica v korist. Zato tudi kmečki stan ne sme počivati! V časopisih in v listih se mora jasno označiti, kaj se zahteva glede nove volilne pravice. Kmetje na Češkem, češki in nemški, so že postavili svoje zahteve, slovenski kmetje pa še vedno spijo. Da bi jih vzdramili in vzbudili v njih zanimanje za pereče vprašanje, bomo danes nekatere kmečke zahteve omenili. Izjavljamo pa, da je naš list slovenskim kmetom kot njihovo glasilo vedno rad na razpolago, da objavljajo v njem svoje misli o volilni pravici.

Splošna kmečka zahteva.

Zastopniki posestva, in sicer majhnega in velikega posestva, imajo sedaj v državnem zboru avstrijskem večino. Mandati se morajo toraj na vsak način pri novi volilni pravici tako razdeliti, da bodo tudi v državnem zboru, ki se bo izvolil po novem načrtu, obdržali večino. Kmetje stavijo to zahtevo, ker valed važnosti njihovega stanu za državo nikakor ne gre, da bi se po novi volilni pravici morali kmetje kaznovati ter se spraviti ob odločilni vpliv v državni zbornici. Nadalje stavijo to zahtevo, ker njihov stan tvori sedaj še vedno večino vsega prebivalstva v Avstriji. Pa bo tudi na korist države, če bodo imeli kmečki zastopniki večino. Kmet ljubi svojo zemljo, valed tega tudi svojo državo in je ne bo izdajal. On želi mir, ker samo v miru in redu prospera njegov stan, zato se ne bo nikdar zavzemal za prekucnijske nazore. Zgodovina

nam kaže, da so začele velike države propagirati, ko je propadel kmečki stan. Avstrija si torej sama sebi stori veliko depoto, ako zagotovi kmetom v novem državnem zboru zopet večino.

Kakšno volilno pravico?

Kmetje niso nikakor proti splošni in enaki volilni pravici. Če se mestom in velikim obrtnim krajem ne bo dala prednost, ampak bo volilna pravica resnično enaka, potem morajo kmetje s svojimi uslužbenci itak imeti večino v državnem zboru in potem se uresniči tudi splošna kmečka zahteva, kakor smo jo označili v prejšnjem odstavku. Volitev naj bo dolžnost, kajti sedaj izostanejo od volitev navadno zelo miroljubni ljudje, ki bodo v slučaju, da bodo morali voliti, volili z drugimi kmečkimi tovariši v svojo korist. Zaradi bivanja v enem kraju, da ima tam mož volilno pravico, se mora neki rok nastaviti, ki ne sme biti prekratek.

Dolžtev okrajev.

Kmetje nikakor ne morejo privoliti, da bi se združili deželni okraji z velikimi mesti in obrtnimi kraji. Velika mesta in obrtni kraji nimajo istih teženj kot kmetje, dočim trgi in majhna mesta, kakor je Ptuj, Celje, Brežice, Slov. Gradec zelo soglašajo s kmečkimi zahtevami, ker so premnogi prebivalci tudi sami zemljiški posestniki na deželi. Kmetje torej v združenje z velikimi mesti in obrtnimi kraji ne morejo privoliti, ker bi bile njihove koristi izdane meščanom na milost ali nemilost, kajti kmetje bi ne imeli nikdar upanja do večine v takem volilnem okraju.

Slovenske kmečke zahteve.

Slovenski kmetje ob mejah ugovarjajo že naprej, da bi prišli v volilni okraj, kjer imajo

nemški kmetje večino. Nemci in Slovenci so po jeziku ločeni, in naj vlada ne združi, kar je Bog ločil. Slovenski kmetje že tudi naprej ugovarjajo, da bi se dajale nemškim naselbenikom kake predprave pred kmeti. Slovenski kmet mora ravno tako z davki za državo skrbeti kakor nemški privandranec. Ker so torej dolžnosti enake, naj bodo tudi pravice enake!

Če bo podlaga novi volilni spremembi pravičnost, se je kmetje ne bojijo, ampak z veseljem pozdravljajo splošno, enako, neposredno in tajno volilno pravico!

Politični ogled.

Mesta proti kmetom. Ker je v zadnjem času cena živine v Avstriji nekoliko višja kakor minola leta, so meščani zelo vznemirjeni. Toda namesto, da bi pazili na mestne mesarje, ali morda ne prodajajo mesa predrago, hočejo oškodovati naravnost kmete. Zahtevajo namreč, da se odpre meja za uvoz ruske in rumunske živine. Čim več živine se upelje, tem ceneja je domača živina. Kmečke občine morajo ugovarjati proti zahtevi naših mest! Mestne občine skrbijo za svoje koristi, kmečke občine pa ne! Kdaj bo to drugače?

Vlada proti Čehom. Zaradi nemirov v Pragi, ki so jih vprizorili delavci za splošno in enako volilno pravico, se vršijo sedaj obsežne sodnijske preiskave. Zaslediti hočejo zopet veleizdajalsko zaroto. Seveda, ker se gre za Čeha! V tem slučaju je vlada vedno izvanredno stroga. Nemcem pa vse pusti. Vsaka nemška beznica ima sliko Bismarkovo in nemškega cesarja Viljema in vsak nemški dijak govori in misli samo na to, da pomaga enkrat

LISTEK.

Razglednice.

(Spomini na moje rokodelsko potovanje. — Števo E. . .)

Videti Ljubljano in ostati v njej nekaj časa, to so bile od nekdanj moje srčne želje. Ko sem med raznimi zanimivostmi obhodil nekaj spodnjaestajerskih trgov in vasi, sem jo udaril naravnost v belo Ljubljano.

Kdor še ni bil nikdar v mestu, ta se je pač čudil, gledajoč to mestno vrvenje, tako tudi jaz; kakor deseti brat sem taval po ljubljanskih ulicah, nevedoč kam bi se obrnil. Kar mi potrka nekdo na ramo. Bil je moj stari prijatelj France, ki je opravljal tu v mestu čevljarstvo obrt.

„O France, Bog te živi! Kako, kako?“ pozdravim ga veselo.

„Ti tukaj, kaj pa te je prineslo semkaj?“

„Dela iščem, vedi, da sem sedaj na rokodelskem potovanju in mislim tu ostati par mesecev.“

„Če je taka, pa kar z menoj pojdi“, je dejal, „jaz ti bom preskrbel vse.“

Kaj sem hotel — z veseljem sem šel.

Mojster, pri katerem je delal France, je imel veliko hišo doli na koncu mesta. Tu so bile zastopane vse obrti. Imeli so tu čevljarje, mizarje, peke, kovača, kurjača, blapce in dekle, tako, da je bilo znatno skupno število družine.

Družina je sedela ravno pri večerji, ko sva prišla s Francetom in me je predstavil. Sklenili so koj, da bom jaz tu dobil delo, ker pa ni bilo gospodarja doma, se je po kratki debati določilo, da počakam do jutri.

Ker še nisem bil sprejet, še nisem imel svoje postelje, zato so sklenili, da bom prenočil v sobi hišnega barvarja in pleskarja, ki je imel dve postelji. „Dobro“, sem si mislil, „morda bom pa kaj zanimivega zvedel od starega rokodelčiča.“

Moj nocojšni kučegazda je bil videti tak, kot bi imel še le sedemdeset božičev na hrbtu, pa jih je imel že več. — Ta si je znal sam umetno napraviti. V svoji sobi je imel najrazličnejše instrumente, s kojimi se je po noči zdravil, knajpal in kratkočasil. Zgovoril si je svojo sobico, da bi imel božji mir tam v kotu. Čudak je bil ta „anštrajhar“, kakor smo ga imenovali. Videl sem, da mu ni bilo nič po volji, da je dobil nocoj gosta, vendar mi ni tega očitno kazal. Peljal me je v sobo. Raz-

lične stvari, ki sem jih tu videl, so mi pričale, da mož rad čita „Družinsko Pratiko“ — videl sem veliko zalogo Felerjevih kroglic iz Stubice. Povpraševal sem ga to in ono, a mi ni odgovoril; pozneje sem se prepričal, da ga vsake štirinajst dni prime neka „bolezen“, ko noče govoriti in baš tedaj sem ga zalotil v kritičnem času.

Drugo jutro sem se zbudil, ko je bil že dan; skozi okno sem videl na bližnji zvonik uro, ki je kazala šest. Čas je bilo vstati. Moj tovariš jo je že odkuril iz sobe, da nisem vedel kdaj, zato sem se tudi jaz urno oblekel in šel — —. Pa kaj to — presneto! — vrata so bila zaklenjena. Potresel sem enkrat, dvakrat — nič. „O čakaj, lisjak“, sem si mislil, „bom pa skozi okno skočil.“ Tedaj sem se pa še le spomnil, da sem v prvem nadstropju. „Prebita kapa, kaj bo to?“

Vlegel sem se zopet na posteljo in štel minute, četrinke in — ure, pa nikogar ni bilo. Ura je bila že enajst, šlo je na poludne — tedaj pa mi je bilo dovolj. Pričel sem klicati skozi okno.

„He, ali ni nikjer nobenega človeka, ki bi mi odprl?“ sem vpil ter tolkel po stari omari, da se je hiša tresla. Zdaj se je pričelo

Kmetje, širite svoj stanovski list!

spravili Avstrijo pod nemško piketavbo. Kako veleizdajske reči se godijo po mnogih nemških telovadskih, sportnih in stanovskih društvih, niti ne maramo govoriti, ker je preobče znano. Vendar vlada ne vidi tukaj nobene nevarnosti! Kmalu bo prišel čas, ko bo vlada slovanska, in upamo, da bo takrat pihal drug veter.

Nova stranka. Nemški državni poslanci dr. Šreiner, Gresl in Hofman nameravajo v državnem zboru ustanoviti nemško kmečko stranko. Imenovani poslanci zastopajo nemške okraje na Češkem ter imajo v deželni zboru češkem že svojo kmečko stranko.

Kmečko vprašanje na katoliškem shodu na Dunaju. O tem predmetu je razpravljala poslanec Fink iz Predavelskega. Glavni vzrok kmečkih teženj je pomanjkanje delavcev. Dandanes grejo vse boljše delavske moči iz dežele v mesta, v tovarne, ali pa se izseljujejo. Zato mora biti naša glavna skrb, da se to prepreči. Govornik je predlagal resolucijo, v kateri so sledeče zahteve: Zavarovalnica za kmetijske delavce; organizacija posredovalnice za te delavce; postavna ureditev razmerja med delavcem in delodajalcem potom službenega reda, ki bi naj oboje čuval; pri sestavljanju novega vojnega zakona se naj dajo delavskemu stanu ugodnosti; razdelijo naj se nagrade na dolgoletne kmetijske uslužbenke; zidajo se naj zavetišča za onemogle kmetijske uslužbenke in delavce, v katerih najdejo pod ugodnimi pogoji preskrbo; pospešuje naj se nadaljna kmetijska strokovna izobrazba iz šole izstopivših otrok; osnujejo naj se društva kmetijskih delavcev; pri vzgoji otrok naj se posebno ozira na to, da se otroku vsadi v srce ljubezen do vere in domače zemlje. Nadalje se je zahtevalo od vlade, da skrbi za razne panoge kmetijstva, da zapre meje s primerno colnino, ki čuva domače pridelke pred inozemsko konkurenco, naj skrbi za podporo in zboljšanje govedo- in svinjereje, za obrambo vina naj kmalu razglasi ostro vinsko postavbo. To so glavni sklepi tega znamenitega shoda, kar se tiče kmetijstva.

Na Ruskem vladajo žalostne razmere. Tudi ministrski predsednik Vite nima moči, da bi pomiril razburjene duhove. Danes štrajkajo brzojavni uradniki v Petrogradu, policisti in žandarji v Grodnu, jutri bodo že stavkali kje drugod drugi stanovi. Med delavstvom se agitira, naj se odpravi carstvo in se upelje ljudovlada. Iz Mandžurije prihajajo vesti, da je tam upirajo tudi vojaki različnih oddelkov. Iz Sibirije poročajo, da je mesto Irkutsk do tal pogorelo. V Novorosijsku se je tudi uprlo vojaštvo in si osvojilo vso oblast nad mestom.

Turška se je udala ter sprejela predlog velevali, da pripusti nadzorovanje Avstrije in Rusije pri pobiranju davkov v Makedoniji. Mednarodno brodovje, ki je že zasedlo otok Mitelene, je doseglo svoj namen in bo odplulo iz turškega vodovja.

neka gibat spodaj. „Pekov Janez“, ki je imel podaj svojo pekarijo, je slišal ropot in prišel van.

„Ali je znorel stari, ali kaj!“ Pa ko je videl, da sem jaz, ga je najprej smeh posilil, potem pa mi je s pravo krščansko ljubeznijo hotel pomagati.

Pa bil je križ — stari je vzel ključ s seboj in jaz sem imel edino rešilno pot skozi okno. Prinesel je dolgo vrvo, katero mi je z dolgo prekljo poslal kvišku — pet minut pozneje pa sem bil zopet — tič. Tedaj sem sklenil, da grem zvečer rajši spat pod tivolski grad v listje, kot pa k „anštrajbarju“.

No, pa ni mi bilo treba iti gori; predno se je storila noč, sem imel že svojo sobo in novega tovariša Jureta. S sladko zavestjo, da sem sedaj dosegel začasni cilj svojega potovanja, sem šel spat tisti večer.

Moj novi tovariš je bil čisto druga duša; razumela sva se izvrstno. Kot rokodelca ene stroke sva tekmovala, kdo bo več in bolje delal; to je bilo jako zanimivo. Ko sem se seznanil še z drugo družino, čutil sem se za-

Dopisi.

Sv. Ilj v Slov. gor. V Cirkaici so volitve končane. Imenitno je pogorel Korl, ki je mislil, da je vse mogoče. Slovenci imajo 4 odbornike in nasprotniki ravno toliko. Dozdaj je vladal Korl sam s svojo gardo. Kako pa je bil priljubljen, se je pokazalo pri volitvi. Še veliko Nemcev je volilo proti njemu. Le s pomočjo svojih „erenbūrgarjev“ se je rešil; od domačinov je dobil samo en glas. Ali ni ni to sramota? Mož, ki še drži kaj na se — bi pustil vse in bi šel. Iz Gradca, Maribora, Špilfelda in Bog ve odkod vse so prišli rešitelji. Tako je še zdaj šlo na polovico, kako bo dalje, si pa lahko misli sam. Saj veš, ljubi Korl, kdor se suče veliko okoli tujcev — no, navadno ne konča dobro... Kaj pa tvoji „erenbūrgarji“ — kaj so storili za našo občino? Nekateri so prišli z vlakom; iztopijo — zdaj pa niso vedeli kam se obrniti, ker se gotovo Cirknice ne poznajo!! In ti ljudje so tako zaslužni za občino, da jih imenuješ za častne občane? Že veš, zakaj! Pa so gotovo napolnili občinsko blagajnico?! Če pa še tega do zdaj niso storili, spomnimo jih na to danes. Občina je uboga; potrebe so pa velike! Toraj sezite v svoje polne žepce, vi slavni dohtarji Šmiderer, Flejšhaker, Venigerholec, modrijan Held in dragi! Dajte v občinsko blagajno vsaj — po 100 K. To je za tako slavne dohtarje malenkost. Pokažite pa s tem, da vam ni toliko za čast, kakor za blagor občine. Potem se vam ne bo moglo predbacivati, da ste „erenbūrgarji“ brez zaslužnja. — Vsa čast vrlim, neustrašnim slovenskim volilcem! Le tako naprej in kmalu se rešite lačnih tujcev in bote sami gospodarili na svoji zemlji. Pomagajte si sami in tudi Bog vam bo pomagal! Slava vam!

Sv. Anton v Slov. gor. G. Šijanec! Drugokrat, kadar bote zopet imeli nakopičenih tistih liberalnih cunj, jih pošljite zopet doli na Ogrsko. Nikar ne širite v tej fari tistega smradljivega liberalizma, katerega se na Kranjskem sramujejo še tisti, ki so dosedaj bili z liberalci. To ve vsak pošten človek, ki je pri zdravi pameti, da liberalci nikdar niso gledali na to, kako bi koristili krščanskim Slovincem; marveč, kakor bi njim le škodovali. V Ljubljani je liberalno-nemška zveza. In to je dovolj. Takšno liberalno glasilo si upate posojevati in nazadnje daste kakšnemu mladeniču iz te fare, kako ste to nedavno storili, ko ste mu dali tega smradljivega liberalnega glasila cel sveženj, da bi se nasrkal tega strupa, kakor Vi. Na Ogrskem bolje vedo, kaj si zasluži „Slovenski Narod“. Saj še menda veste, kako ste se opekli, ko ste poslali na Ogrsko dve in pol kile časnikov. Tam so imeli dimniki delo z njimi. Kdor se hoče natančneje seznaniti s to zanimivostjo, naj poišče 17 št. „Slov. Gosp.“ od l. 1900. Zato pa vsak, ki

dovoljenega. Da, celo „anštrajbarju“ sem odpustil pozneje, spoznavši njegov melanholično-flegmatični temperament.

Bližal se je z brzimi koraki božič, katerega sem jaz vsako leto pozdravljal z veselim srcem zato, ker sem opravljal tedaj vselej mastno tridnevno, ter hvalil boga in previdnega botra, ki mi je postavil za zaščitnika božičnega svetnika. — Letos pa bom moral opraviti vso stvar malo bolj po domače. Zdelo se mi je, da mi bo težko o veselih božičnih praznikih biti pod tujo streho; a prišlo je nekaj, kar me je potolažilo. Tiste dni pred božičem sem dobil od svojih dragih prijateljev razglednice, s katerimi so mi pošiljali tisoče sreč in sto let na svetu — pa bi človek ne bil vesel?

Moj tovariš Jure pa je hodil tiste dni nekam zamišljeno; kdo ve, če mu ni grenila življenja pelinova kaplja nevoščljivosti, ko je videl, da sem jaz dobil razglednice, a on, ki bi jih tako rad imel, pa nič; ali pa si je belil glavo, kako bi vendar zasnkal, da bi tudi na njegov naslov katera prišla.

čuti v svojem srcu vsaj iskrico ljubezni do sv. vere, odkloni to protiversko prijaznost. Mislite li, g. Šijanec, da vam bo kdo hvaležen kedaj zato? Pri tem se pač motite! Proklinjali Vas bodo vsi, ki jim sedaj izkazujejo to hudicevo prijaznost s cunjami „Slov. Naroda“.

Dobrna pri Celju. (Občinske volitve.) Kakor je že „Slov. Gosp.“ poročal, bodo dne 20. decembra na Dobrni občinske volitve. Narodni volilni odbor je izdal na slovenske volilce oklic, v katerem pojasnjuje važnost občinskih volitev za Dobrno in toplo priporoča domače, slovensko-narodne in poštene krščanske može v občinski odbor. S tem je zadel v meso! Nasprotniki kar divjajo, ker so se slovenskim volilem odprle oči, da sedaj vidijo, kako jih nemčurji in njihovi hlapci hočejo speljati na led. In res! Letos se je prvič izdalo od strani deželnega uradnika Auer-ja geslo, da se naj namesto domačega občinskega odbora voli „nemški“ odbor v slovensko občino Dobrno. Natanko smo pregledali imenike in našli smo med 378 volilci 10 rojenih Nemcev iz vseh mogočih dežel, a domačega Nemca ni nobenega. Seveda, če računimo med Nemce Okrosehnige, Feldine, Pirtovschege, Maroschege itd., potem bi bilo pa res treba, da je dobrnski občinski odbor — nemški. A na ta način je lahko tudi — japonski. Dobrna se pa zahvaljuje za take „Nemce“, za to se pa tudi po možnosti brani takega odbora. Auer je sicer izrekel, da dela „na višje povelje“. To „višje povelje“ je pa za njega deželni odbor ali pa tudi — dr. Jabornež iz Celja. Stvari se bo seveda prišlo do konca. Pa se bo videlo, kaka je beseda bivšega avstrijskega častnika. Naj pa že bo „povelje“ od tam ali od drugod, resnica je, da delajo nasprotniki z vsemi štirimi, da bi vrgli slovenski domači odbor. Jasno je kot beli dan, da jim je na poti edino to, ker je sedanjí odbor z eno nemčursko izjemo slovenski. K večjemu bi se pri nasprotni stranki šlo za to, da Auer postane „nekaj“. Ker mu je v šolskem svetu spodletelo, hoče pesknsiti v občini; nekaj bi pač rad postal. Torej za osebno častihlepnost Auerjevo brusijo si rusasti in nerusasti nemčurji jezike in pete, dajejo eukerke in cigare, kupujejo vino in šnops, samo da bi vlovili kakkega nezavednega in zaspanega volilca. Lažajo pri tem, da se kadi. Pa kaj jim to mar! Značaja nemčurji ne poznajo, vrgli so ga od sebe v trenutku, ko so zavrgli svoj materni jezik, ko so za pivo in šnops prodali svoj narod in tudi svoje krščansko prepričanje. Pošteni Slovenci se čudijo nad drznostjo lačnih nemčurjev, da si upajo nadlegovati poštene krščanske domače može in jih nagovarjati, da naj volijo ljudi, katerih noben človek ne vidi nikdar v cerkvi, pač pa vsak trenotek v oštariji. Torej izdajalci narodnosti in vere naj bi sedeli od sedaj v dobrnskem občinskem odboru! Morebiti pa vendar nemčurji delajo račun brez

Dan pred božičem pa se mu je zjasnil obraz. Ponosno je hodil po delavnici kakor človek, ki je izumel novo svetovno znamenitost. Popoldne mi je naznanil, da pojde jutri domov v Lesičji breg za dva dni.

„Eno prošnjo imam do tebe“, je dejal.

„Štel si bom v čast in srečo, če mi bo mogoče, ti s čim postreči.“

„Torej poslušaj: jaz pojdem domov“, pravi, „še predno pa grem, bova napisala nekaj razglednic na moj naslov, da jih bom doma prejel.“

Ker sem vedel, da Juretu ni bila dana sreča, da bi zual pisati in brati, sem mu to rad obljubil.

Zvečer, ko je že vse spalo, prinesel je šest lepih kart, ovenčanih s sreči, spominci-cami in podobnimi okraski.

(Konec prihodnjik.)